Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте

И чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь,

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Число 44 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 12-го Децембра 1894. | ГОДЪ II

РУСКА ДОЛЯ.

Минають дни за днями и лѣта за лѣтами, русинъ усе нещасный, заломивши руки сидить коло могиль съ колишной славы и на свою ледащу долю нарѣкає — а кругомъ него нѣмець, ляхъ, москаль, жидъ и татаръ єго батьковску землю для себе орють, тай орючи неразъ зъ плаксивого ледащого насмѣвають ся. Тамъ де нашй прадѣды борючись за волю рôдной краины своєю геройскою кровою проливали кожду пядь землѣ, днесь хитрый нѣмчикъ за мудрый зъ нѣмецкой школы чехъ, садять собѣ картофлю и капуста имъ чрезвычайно удасть ся буйна, а русинъ качана просить, або згнилую лупину.

Вчера дикій финъ а днесь „настоящій рускій человекъ" съ собачою мордою въ червоной рубасѣ, рые наче та свиня наши могилы и кости нашихъ прадѣдôвъ оденъ лає до нѣмецкой сахарнѣ, а що золота знайде то ховає въ свой карманъ а зъарджавлену татарску шаблюку шле до еврея гандлюючого стариною и за се получає стаканчикъ „ачищонной" а русинъ яко салдатъ гôркими умываеть ся слезами надъ безлюднымъ берегомъ Владивостока або бродить по снѣгахъ Сахалина. И такъ руска доля на Руси Украинѣ зъ буйнымъ вѣтромъ по степу гуляє, а нарôдъ бє поклоны передъ ідоломъ царемъ обдертый, бѣдный и темный. Украино пробудись! И ты Днѣпре речни мою мову безконечному лугу а ты буйный вѣтре занеси въ кождый хуторъ!

Въ Галичинѣ руска доля дуже сороката. Не стало ôвса не стало коры на хлѣбъ, бо паны забрали лѣсы, опустѣлй поля и людъ пôйшовъ въ Америку. Предки гонили тучнй волы до Прусъ и брали сотками за нихъ а накуповали хлѣба вертали въ горы домôвъ, де и весело жили и при забавѣ розливало ся угорске вино. А нынѣ нашь русинъ зъ Карпатъ за однымъ ягняткомъ йде 30 миль и того не ма чимъ вызимувати. На подôлю руска доля йде жидамъ воду носити пôдъ шабасъ за кавалокъ сухого байґелеса, а въ недѣлю йде на місію слухати іезуитского казаня.

На Буковинѣ руска доля облизує дѣжу зъ бриндзи, а мусѣла дати на пироги и „твердымъ" и волохамъ циганомъ що въ консисторій. Украиньска идеа придумала широкимъ румуньско-циганьскимъ капелюхомъ.

А теперь
Ходѣмъ брате
Чрезъ Карпаты
Руску долю
Оглядати.

По селахъ она обôдрана и усе голодна тôльки на великдень ѣсть овсяну паску, а по мѣстахъ пишаеть ся въ мадярскомъ строю и служить на розплодокъ малоплоднымъ мадярамъ. Интелігенція и клиръ перейшли въ мадярскій таборъ и служать яко бугай на розмноженє мадярôвъ.

Ото наша доля, ото наше нещастне жите-буте, ото наша невôльнича судьба: усе служити чужимъ и робити на чужихъ а о собѣ, о своей власной хатѣ, о нашой руской свобобѣ, політичной независимости нѣкто и не подумає.

Чому днесь мала Чорногора, Булгарія. суть самостôйными народами?

Чому мы 21 міліоновый мало-рускій нарôдъ до днесь въ неволи. въ кайданахъ?

На такй пытаня отповѣдати въ старôмъ краю, рѣчъ не можлива, бо поліція всаджає до гарешту тыхъ, котрй по важилибъ ся упомнутись за своє и оказати тыранамъ: заберай ся зъ нашой землѣ!

Але тутъ въ Америцѣ, мы русины мусимо застановити ся надъ тими высше подаными пытанями бо се єсть рѣчъ першой ваги для насъ и для будучого американьско-руского поколѣня.

Обовязкомъ кождой патріотичной газеты єсть отверати очи народу и вказувати въ якôмъ нещаснôмъ положеню знаходить ся рускій нарôдъ и якъ горенько и тяженько бѣдує на власной земли, котра перейшла въ чужй руки и русинъ. котрый повиненъ бути днесь вôльнымъ и щасливымъ на своей батькôвщинѣ єсть ôнъ днесь рабомъ и голый родить ся и голый умерає.

Се не воля божа, тôлько воля сильнѣйшого злодѣя, котрый захопивъ въ свои пазуры наше добро и пустити го не хоче и доти не пустить, доки му силою неôдбереть ся.

Се не такъ легко и скоро дасть ся зробити, особливо де нарôдъ темный, котрому трублять вѣчно же така є воля божа и такъ то мае и бути. На темнотѣ народа спочиває власть тыхъ. котрй насъ поробили невôльниками, рабами на власной земли, за котру нашй славнй прадѣды гойно свою кровь проливали, а мы днесь ихъ правнуки або мремо зъ голоду на власной земли, або мусимо скитати ся по свѣту и перепливати широке море за кусникомъ насущного хлѣба.

Американьскій рускій нарôдъ мусить бути свѣдомый о щербатой руской долѣ и скеровати свои думки и дѣла до того, щобъ мы колись мали свою повну свободу въ старôмъ краю, а тутъ вчили ся способу якъ тую свободу осягнути,

Наша газета ôдъ днесь буде вѣрнымъ речникомъ идеи о независимости и волѣ руской краины въ Европѣ и буде непôдкупнымъ вказателемъ дороги, по котрой Русины въ Америцѣ мають ступати щобъ стались проповѣдниками руской свободы и дали першй свою лепту на престолъ отчины, котра зажадає ôдъ насъ матеріальной помочи въ годинѣ возстанія и боротьбы за волю. Але щобъ мы були до сего такъ важного дѣла спосôбными, мусимо тутъ въ Америцѣ добре зъорганізовати ся и одного держати ся прапора и одного правдивого народного катехизма учити ся.

Днесь Русины въ Америцѣ збаламученй фальшивими пророками незнають куда ити и що робити. Протоє наша газета постараеть ся въ слѣдуючихъ числахъ выяснити цѣлу справу и переконати нашь нарôдъ о той правдѣ, яку мы голосимо, а вказати ворогôвъ руского народа, котрыхъ мусимо знищити и ôдъ себе геть прогнати, сли хочемо стати ся проповѣдниками и апостолами народной волѣ и старати ся бути готовыми помогчи нашимъ братямъ въ старôмъ краю, котрй уже и днесь борють ся за Русь и за ню йдуть на Сибіръ и по гарештахъ сидять.

Богъ не сотворивъ насъ рабами, але злй и и хитрй люде насъ зробили. Но на те давъ Богъ розумъ щобъ мы зъумѣли постоятй за свою честь и скинути невôльниче ярмо наложене на нашй карки!

ДО ВСѢХЪ РУСИНОВЪ ВЪ КРАЮ И ВЪ АМЕРИЦѢ.

Безхарактерность, безсоромность ненасытна жажда гроша, безсовѣстность, безчельность, свиняча упертость руского перекинчика зъ мадярского табору посвяченого на попа. переходить границѣ можливости тутъ у Америцѣ.

Неразъ, не два писали мы о тыхъ нѣбы-то рускихъ ту священникахъ зъ угорской стороны зъ мукачôвской епархіи и предкладали имъ нелюцке поступоване и зневажане священнического стану, котрый обернули тутъ въ Америцѣ на чистый бізнесъ и зъ духовныхъ отцѣвъ сталисъ матеріалистами обернувши доляръ за свого бога, а спасене душъ за наповнене своей кешенѣ.

Знайшли ся такй святй зъ рôжками на головѣ. що сердили ся на насъ и въ своей фарисейской святости говорили що се такъ не годить ся выступати остро проти душпастирôвъ. Правдивыхъ, побожныхъ, ревныхъ, ученыхъ – та не годить ся, але проти мадярскихъ формановъ, перекинчикôвъ, циганôвъ, педлярôвъ, купцѣвъ заволокôвъ, то єсть нашимъ обовязкомъ змалювати тую честну громаду зъ переду и зъ заду а ôдтакъ дати людямъ щобъ имъ добре придивили ся и спôзнали що не кождый ладанъ пахне.

Мы перепрошаемо читателѣвъ за не дуже парляментарнй слова, але мы мусимо, бо нашй сусѣды, до котрихъ пемо, такъ розумѣють ся на деликатности якъ безрога на перцю.

Усе повысше сказане, фактомъ правдивымъ стверджаемо.

Дня 2. декембра с. р. о. Волкай, основатель „словенно-русского" злодѣйского банку, прійшовъ до Jersey City крестити одному джерзиситскому парохіанину новонарожденне дѣтя, наколи мѣсцевый душпастырь бувъ въ дома и не було найменшой причины спроваджати педляра.

Сей фактъ самъ собою, взявши го абстрактивно, можна бы було замовчати, бо мы знаемо що отецъ дитины и той що тую дитину крестивъ на люцку честь не заслугують. Але наколи мы возьмемо наведеный фактъ въ рамки рускихъ церковныхъ стосункôвъ, тодѣ являє ся о. Волкай своимъ поступованемъ яко педляръ, пріятель безбожія и льоферства.

Доказъ на долонѣ.

Въ Америцѣ на руску церковъ не дає правительство жадной запомоги и въ дѣла церковнй не мѣшаеть ся.

Протоє кто хоче церковь мати, най громада старає ся о церковь и на утрѣмане священника.

Длятого кожда вѣра и народность дбає, старає ся о своє власнымъ коштомъ и робитъ собѣ установы въ кождой громадѣ якъ бы то найскорше грошей придбати, абы було за що уплатити церковь священника и школу, де єсть уже заложена.

Такъ само рѣчъ маєсь и въ Jersey City. Громада въ порозумѣню съ своимъ душпастыремъ стараєть ся якъ бы то найскорше выплатити церковь и кождый парохіянинъ знає якй доходы и расходы.

Священникъ съ своей стороны выкоренює все що ли-

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата річна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All money or money orders should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

Кто замавляє „Свободу" мае рôвночасно заслати и предплату иначь ся не посылае.

хе въ парохій, а вказуе на добре, котре цѣла громада узнае що такъ мае бути.

Мѣжь иншимъ бувъ поганый звычай крестити дѣти по хатахъ а не въ церквѣ. Протое честнѝ рускѝ люди въ Джерсі Сіті всѣ, кому Богъ давъ дитину, несли крестити до церкви якъ священникъ и громада приказала.

Причина такого розпорядженя була така:

Наколи уродила ся дитина, то отець тойже дитины спрошувавъ за кумôвъ якого тôлько краяна подыбавъ. И чимъ бôльше кумôвъ, тымъ лучше для ôтця новорожденной дитины.

Хрестины завсе ôдбували ся въ недѣлю позаякъ бôльше кумôвъ було вôльныхъ ôдъ роботы.

Запрошенѝ кумове уже зъ ранка збирали ся у хатѣ, де були крестины. Хлопы, бабы, дѣвчата запрошенѝ на крестины, уже напивали ся и забавляли ся доки священникъ не прійшовъ крестити дѣтя. Неразъ и не два трафило ся и такъ, що кумове не знали о свѣтѣ божомъ; якъ треба було свяченой воды, тодѣ шукали кумъ и кума а не знашовши ôдповѣдали: „та чортъ зна де свячена вода." Отже на такихъ крестинахъ въ дома, чортъ мусѣвъ знати де свячена вода а не люде християне, предъ котрыма уже горѣвка и бочками пиво стояло передъ носомъ. Такѝ кумове до церкви не пôйшли а зъ того церковь тратила и крôмъ того була битка гунцвотство и грѣхъ. Задля того такѝ крестины заказало ся и тôлько до церкви мае ся дитину нести наколи здорова. Коли крестъ ôдбувае ся въ церквѣ, тодѣ всѣ кумове суть въ храмѣ божôмъ тверезѝ и офѣру складають и съ того свята церковь мае хосенъ и люде съ того тѣшашать ся.

Чи не добре такъ?

Оденъ съ тутейшой парохіи хотѣвъ поставити на своимъ и жадавъ щобъ му дитину охрещено въ дома а дитина могла бути принесена до церкви бо здорова. Такому бажаню тутейшій священникъ ôдмовивъ, Тодѣ упертый парохіанинъ давъ знати о. Волкаеви и той зъ багташкою прійшовъ и дитину вь дому окрестивъ.

Теперь пытаемъ ся всѣхъ честныхъ и здоровомыслячихъ людей: чи добре поступивъ въ тôмъ разѣ о. Волкай? – Нѣ.

Черезъ таке свое огидне поступованэ знищивъ и скривдивъ о. Волкай тутейшую церковь на кôлька долярôвъ, попсувъ запроваджений порядокъ въ парохіи, соблазнивъ людей своимъ педлярствомъ, бо на тыхъ крестинахъ сами кумове пытали ся чи то можна заорати межу другому и чи то годить ся мѣшати ся до другой парохіи наколи есть свой священникъ?!

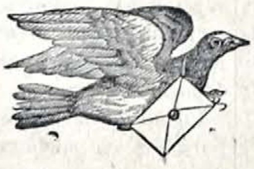
Хотѣвъ пôдкопати повагу мѣсцевого душпастыря и старавъ ся зробити неладъ въ громадѣ за тыхъ мізерныхъ пару долярôвъ що дôставъ!

Черезъ свôй нерозважный поступокъ пахваливъ нехристіяньскій звычай крестити въ дома дитину мѣжь кеками пива, не въ храмѣ божôмъ. Давъ свѣдоцтво своей захланности на грôшъ, не зважаючи на свою честь, на священническе достоинство, на свою совѣсть, котра рôвняеть ся совѣсти цигана, що не почитавъ собѣ за грѣхъ ѣсти крадену солонину въ великодну пятницю.

о. Волкай давъ ясный доказъ що ôнъ и его товаришѣ по багташцѣ въ Пасейку, въ Юнкерсъ, въ Маганой Сіті, въ Шенандорѣ, въ Газлетонѣ, въ Вілксберахъ, въ Скрантонѣ и т. д. не дбають щобъ руска церковь въ Америцѣ була выплачена и чиста ôдъ довгу и въ громадѣ була згода, спокой и християньска любовь, але щобъ якимъ будь способомъ хотяй и злодѣйскимъ, наповнити свою кишеню люцкимъ, тяжко заробленымъ центомъ тай опôсля вернути на родину. Имъ не въ головѣ, анѣ въ серцю: що стане ся на будуче зъ рускими церквами; имъ ходить тôлько о то: купити краснѝ поля и винницѣ на мадярщинѣ. А се грѣхъ, и огидне здирство бѣдного народа! Пригадуемъ о. Волкаю щобь мавъ милосердіе надъ своими ребрами, наколи жадной ужо чести, нѣ сорому не ма.

Въ Газлетонѣ, въ бѣлый день выволокли го люде якъ барана зъ приходского дому и зъ револверами въ рукахъ одôбрали церковнѝ гроши и зъ ôдтамь утѣкъ.

Въ однôмъ мѣсци публично и то середъ товпы народа о. іеромонахъ Гуловичъ зъ Фріляндъ наплювъ Волкаю въ писокъ. Чи му ще мало? Чи ще хоче зъ Джерзі Сіті дôстати крисмусъ презентъ? А буде котюзѣ по заслузѣ.

ЩО ЧУВАТИ въ СТАРОМЪ КРАЮ.

Пригода зъ медведемъ.

Зъ Стрійщины пишуть до „Дѣла" про таку пригоду: „При будуючой ся довозовой зелѣзницѣ зъ Синевôдска до Крушельницѣ ночувавъ въ крушельницкôмъ лѣсѣ робôтникъ Н. зъ Литины и при огни пѣкъ собѣ въ ринцѣ солонину. Наразъ ту приходить до огню, видко принадженый запахомъ товщу, медвѣдь – и въ очахъ одурѣлого зъ перестраху робôтника взявъ флеґматично рынку зъ солониною и понѣсъ ей дальше въ лѣсъ... „Вуйко" бувъ на стôлько чемний, що навѣть не хотѣвъ зъѣсти той вечерѣ при робôтнику, абы тому заощадити оскомы." –

Выбухъ пороху.

Тому кôлька днѣвъ вылетѣвъ бувъ въ воздухъ магазинъ пороху въ мѣсцевости Вісера на Угорщѣнѣ. Въ магазинѣ було 1000 сотнарôвъ пороху и богато матеріалу до выробу пороху. Трохъ робôтникôвъ розôрвало на куснѣ, а пятнайцять смертельно поранило. Три робôтники утекли до лѣса и недавно вернули нещаснѝ: оденъ оглухъ, другій онѣмѣвъ а третый збожеволѣвъ. Одъ жадного робôтника не можна дôзнати ся, зъ ôдки взявъ ся огонь въ поросѣ. Страшный порохъ порушивъ навѣть землю и мешканцѣ сусѣдныхъ сѣлъ якъ: Топонфальва, Абрудбанія и Бороспатакъ, думали що то землѣ-трясене. Огонь мавъ повстати зъ неосторожности робôтника, що куривъ тютюнъ. А може полицѣ, на котрыхъ сушивъ ся порохъ, були занадто розôгрѣти.

Одъ выбуху магазину заняло ся богато домôвъ у Висерѣ, але люди погасили.

Нещаснѝ пригоды.

Въ мѣсцевости Окна повѣта кôцманецкого повѣсивъ ся молодый селянинъ Теодоръ Баланъ зъ заздрости о жѣнку. Оженивъ ся тому буде рôкъ и пересвѣдчивъ ся, що жѣнка не була ему вѣрна. –

На гостинци пôдъ Стулпиканами три селяне напали на Димитра Падуру зъ Капукодрилева, котрый вѣзъ чотыри бочки пива. Селяне тѝ убили Падуру и забрали пиво. Жандармы зловили **2-хъ** а третый утѣкъ до Румуніи.

Въ Мамаивцяхъ старыхъ дитина Фидека впала зъ печи въ баиякъ зъ окропомъ и зварила ся на смерть.

Песѣй дотепъ

Сидить подорожкый и дивить ся крôзь ôкно якъ на дворѣ шпакъ ходить псови по головѣ та дзубкомъ дзюбае, нибы блохи шукае. Песъ лежить спокôйно, але наконець ему того вже за богато, кинувъ головою, клапнувъ мордою, зловивъ шпака якъ муху и положивъ ся знову на бôкъ та лежить. Подорожного злôсть взяла на пса, що ôнъ позбавивъ житя бѣдного шпака, коли дивить ся, а песь отворивъ морду и выпустивъ шпака зновъ такъ само якъ муху, а шпакъ станувъ собѣ зъ боку та трѣпоче ся и поправляе собѣ крилця. Хто не вѣрить, нехай поспытае того подорожного, котрый то бачивъ на власнѝ очи.

До Землякôвъ въ старôмъ краю.

Богато разôвъ отримали мы ôдъ нашихъ дорогихъ землякôвъ зъ старого краю листы зъ запытанемъ: чи могли бы мы помѣщати ихъ дописи? На се заявляемо, що дуже радо будемо помѣщати всяку допись, въ котрой будуть высказанѝ здоровѝ патріотичнѝ думки, згôднѝ зъ нашою програмою. Мы бы изъ серця бажали здѣлати нашу газету вѣрнымъ речникомъ тыхъ правдъ, тыхъ задушевныхъ бажань, котрыхъ обявляти друкомъ — есть заказано и заборонено черезъ гнобителѣвъ нещасной Руси-Украины. Протое просимо нашихъ дорогихъ землякôвъ, котри посвятили для Руси-Украины жите и свое [illegible]овите перо, най же засылають свои цѣннѝ дописи [illegible] нашу Редакцію а мы [illegible] будемо помѣщати. [illegible] поважанемъ

Редакція.

До Землякôвъ въ Америцѣ.

Въ Буффало наши братя Русины пастарались о скôлько ихъ було стати о руску церковь. Днесь чують ся въ потребѣ протягати руки о помôчь до своихъ дорогихъ землякôвъ въ Америцѣ.

Я обявъ тую церковь и выславъ присяглого колектора Антонія Астрябѣ збирати добровôльнѝ жертвы на сей божій храмъ въ мѣстѣ Буффало.

Протое дуже красно прошу дорогихъ Русинôвъ щобы не ôдправляли зъ свого порога того колектора съ порожною рукою.

Въ Буффало есть 7 польскихъ костелôвъ и Русинамъ грозило спольщене ся але они не дали ся вынародовити и постарались о свою церковь, котра днесь потребуе помочи!

Рпдимцѣ!

Прійдѣтъ въ помôчь руской церкви на далекôмъ Западѣ и не жалуйте Христу дати алмужну, котрыѝ не пожалѣвъ умерти на крестѣ за Васъ! Не даймо пропасти нашимъ братямъ и ратуймо ихъ ôдъ спôльщеня ся. Однако церковь може лишень ôдъ того сохранити, отже давайте на буффаловску церковь, а Богъ стократь Вамъ надгородить.

о. Гр. Грушка
рускій священникъ и завѣдатель буффальской рускοй церкви.

Нашимъ братямъ въ Леізенрінґъ, Па.

Зъ болемъ серця перечитали мы ваше письмо, съ котрого довѣдали ся о вашôмъ нещаснôмъ положеню и якъ немилосерно васъ обдераютъ зъ цента заложителѣ руско - словеньскихъ банкôвъ и Соединанія.

Старайте ся братя позбути ся тыхъ „превелебныхъ" багташкарôвъ, бо то суть вороги руского народа и въ Бога не вѣрять, тôлько въ доляры, а горнѣть ся до „Народного руского Союза."

Просите насъ о пораду – ото удѣляемо ей вамъ дуже радо. Сли можете заложити братство, то добре. Наколи братство заложите, тодѣ кождый членъ на мітингу складае свое мѣсячне и до братства и до „Союза." До „Союза" кождый мае платити мѣсячне по 50 центôвъ и сли такій, що платить порядочно — зôстане калѣкою на цѣле жіте, то дôстане по трохъ мѣсяцяхъ 400 долярôвъ сей часъ, сли умре, то родина его дôстане заразъ по похоронѣ 400 дол, посмертного.

Сли членови „Союза" умре жѣнка то дôстае 200. дол. посмертного. У „Союзѣ" нема жадной драчки тôлько все выплачуеть ся съ мѣ-

сячной вкладки членôвъ. Наколи у васъ не ма братства, тодѣ зôйдѣть ся всѣ до купы, купѣть собѣ книгу, впишѣть свое имя, выберѣть собѣ секретара и касіера а ôттакъ що мѣсяця складайте по 50 центôвъ и посылайте грошi до Ивана Гловы Excelsior, Pa. а имена всѣхъ союзникôвъ зъ увѣдомленемъ що послали вы гроши, посылайте до секратара „Союза" о. Констанкевичъ Shamokin, Pa. и просѣть го о статуты ôдъ „Союза." Скажѣть тамъ нашимъ братамъ зъ угорской стороны щобъ не давали ся ошуковати тымъ священникамъ, котрî хотѣлибъ щобы робôтники руски умерали а они за похоронъ гроши брали и на Угорщинѣ виннацѣ собѣ куповали.

Люде майте розумъ а вы братя не дайте ся ворогамъ!

Редакція „Свободы."

До Свѣтлого Выдѣлу Общества Качковского во Львовѣ.

На дняхъ отримавъ я письмо ôдъ господина Дуды секретара тогоже общества, въ котрôмъ то письмѣ закидуеть менѣ мовъ бы я мавъ выступати публично проти „Общества Качковского."

Симъ заявляю всенародно, що я, якъ и каждый руский патріота, дуже поважаю тую народну институцію и бажаю зъ щирого серця якъ найкрасшого розвою во благо руского народа и неоцѣненнй заслуги того общества около просвѣты нашого невôльничого народа, суть уже звѣстнй широкому свѣту. Я тôлько звернувъ увагу Выдѣлу на недбалу експедицію книжочокъ, але ще зъ того не явствуе мовъ бы я выступавъ проти общества Выдѣлъ а общество се не одно. Выдѣлъ мае точно исповняти свою задачу, наколи щиро бажае розвою общества. Отже съ того слѣдуе що я ще причинивъ ся для добра общества.

Съ поважанемъ

Гр. Грушка
Издатель и редакторъ „Свободы."

Щкôдливôсть дыму зъ тютюну.

Англійский лѣкаръ д-ръ Вроднаръ робивъ недавно тому досвѣды о скôлько то дымъ зъ тютюну вплывае шкôдливо на людске тѣло и дôйшовъ до такихъ цѣкавыхъ результатôвъ: Зъ помѣжъ 123 надужихъ въ вѣцѣ ôдъ 18 до 78 лѣтъ органы змыслôвъ (слуху, смаку и дотыкания) значно ослабленй: 82 дôставало ôдъ часу до часу дуже сильныхъ болѣвъ головы а голова переста вала болѣти, скорѣ они, або меньше курили, або переставали совсѣмъ курити: 5 осôбъ сильно нездужало ôдъ курения на нервы; у 50 било ся серце неправильно. а 89 мали бôльше або меньше ослабленый жолудокъ; 52 було такихъ, що дôставали они сильный бôль головы и то все въ одну сторону, а бôльше якъ половина всѣхъ недужихъ жалувала ся на слабу память; у де-котрыхъ була память такъ слаба, що они забували особливо прôзвища людей. Наконець було 89 такихъ, що ôдъ курения нездужали на очи. Наколи зважить ся що многй зъ тихъ людей нездужали на кôлька зъ наведеныхъ слабостей рôвночасно, то покаже ся, якъ шкодливый есть вплывъ тютюнового дыму на людске тѣло. Особлито характеристичне есть, що сильный курцѣ забуваютъ имена и прозвища людей, котрыхъ впрочемъ дуже добре знають и досить часто зъ ними сходять ся.

Допись.

Beacon Falls 10. 12. 94.

Хвальна Редакція!

Давно уже я не дававъ звѣстки о собѣ и о нашôмъ рускôмъ закутку. Але наколи читаю, що зô всѣхъ сторôнъ нашй братя дають о собѣ знати въ нашой любимой „Свободѣ" якъ имъ живеть ся, то и моя дописька знайде мѣсце въ нашой рôдной „Свободѣ." Насъ тутъ не велике число, бо лишень 9 рускихъ родинъ. а съ самотными досягне около 26 душъ. Робота славиг Господа Бога, йде добре ôдъ 3 мѣсяцѣвъ и есть надѣя що чимъ дальше, тымъ лучше робити меть-ся.

Теперь заявляю Отцу редактору, що я хочу бути и на дальше предплатникомъ „Свободы." Давъ бы Богъ щобъ всѣ Русины пробудились зъ твердого сну и пôзнали вартôсть единой рускої часописи въ Америцѣ и надсилали свои замовления и предплату якъ найчисленнѣйше, щобъ наша „Свобода" могла выходити въ бôльшôмъ форматѣ, бо мы переконали ся же она бажае щиро добра руского бѣдного народу и же отець редакторъ посвятили ся тѣломъ и душею для насъ бѣдныхъ тутъ еміґрантôвъ и що не хочуть нашой кривды, нашого тяжко запрацюваного цента, якъ то другй зробили и роблять, але хочуть душпою наложити за Русь Украину!

Вороги руской справы въ Америцѣ заприсягли ся на Отца редактора „Свободы" и хочуть всѣма силами знищити его.

На доказъ сего най послужить слѣдуючій фактъ: Дня 23. новембра с. р. бувъ врестити дитину у Ивана Дичка о. Волкай зъ Green Point и мѣжъ иншимъ сказавъ: що ихъ чекае въ Америцѣ великій та тяжкій кримѣналъ за те, що они въ „Свободѣ" нападають на угорскихъ „prevelebnych" и що противна сторона завзяло ся на о. редактора такъ, що треба буде дати 9 тысячъ біль, щобъ о. редактора „Свободы" выпустили зъ гарешту. Говоривъ дальше нашимъ людямъ о „Соединенію" а нашъ „Союзъ" рôвнявъ зъ болотомъ. Се дѣялось въ Ансоніи. Нашй тужи руский женщины и дѣвчата слухали тую дурницю-небылицю мадярского багташкара и майже вѣрили его словамъ, але Данько Нестерякъ положивъ конець той брехнѣ и заперъ паскуднй уста Волкая и бôльше ôнъ не брехавъ.

Полïтика.

Францïя.

Славный на весь свѣтъ французкій інжінеръ Лесепсъ, котрый перепровадивъ копане Суеского каналу, умеръ въ глубокой старости въ Парижу.

Французкій парляментъ ухваливъ 60 міліонôвъ на проваджене войны въ Мадагаскарѣ.

Австрïя.

По цѣлой Австріи склинують робôтники вѣча, на котрыхъ держать бесѣды до народа, заохочуючи его, що бы всѣма силами домагавъ ся общого права голосования.

Въ Истріи уже утихло народне забурене мѣжъ Словѣнцями а Италіанами.

Арменïя.

Геройска смерть орманьскихъ женщинъ.

Въ однôмъ гôрскôмъ селѣ Арменіи, що належить пôдъ турецке пановане, збунтовали ся люде проти турецкой власти и султанъ пôславъ бувъ вôйско для привернения порядка и спокою. Мужчины и женщины били ся через довшій часъ якъ тотй львы зъ турецкимъ вôйскомъ, котре въ нѣякій способъ не могло собѣ помочи зъ повставшимъ народомъ за свои святй права. Наконець забракло живности и мужчины нôчною порою перебрались на друге село шукати хлѣба а тымчасомъ ихъ мѣсце заняли женщины и черезъ 24 годинъ били ся зъ турками такъ, що въ кôнци видячи свою нещасну долю, же мусять ся пôддати сильнѣйшой сторонѣ, повзяли геройску мысль: радше вмерти, якъ живцемъ дати ся туркамъ на соромъ и зневагу. Сама перша выконати сей геройскій замѣръ була молода жена начальника села зъ малою дитиною при грудяхъ, котра кинулась съ скалы въ глубокую пропасть. За нею сто жѣнокъ съ дѣтьми пôйшли за ей геройскимъ прикладомъ и всѣ погинули геройскою смертію а таки не дали ся живцемъ въ руки турецкимъ солдатамъ на ганьбу и зневагу.

Въ нашой славной малорускои исторіи маемо свѣтлй приклады геройской смерти нашихъ женщинъ. Коли ляхи здобывали одно мѣсто на Украинѣ, то одна стара руска женщина забила таки коцюбою польского генерала а пятьомъ пôдпоручникамъ выпалила окропомъ очи. Наколи ляхи вдерли ся до хаты, тодѣ то стара козачка полѣзла на пôддаше и запалила хату, де въ огни згорѣла сама и ще кôлька ляшкôвъ усмажила. Царство ей небесне!

Росïя.

Поляки и жиды сподѣють ся лучшихъ часôвъ для себе пôдъ панованемъ молодого царя Николая II. Генералъ губернаторъ Варшавы Гурко, котрый не дуже кохавъ ся въ полякахъ, зôставъ усуненый съ губернаторства по приказу царя, а на его его мѣсце зôстевъ именованый князь Шуваловъ бувшій російскій амбасадоръ въ Берлинѣ. Новый губернаторъ мае бути людяный чоловѣкъ и съ того поляки ворожать собѣ лучшу долю. Жиды знову, котрй во исходѣ израиля зъ Росіи, примандрували до Америки, юрбами ѣхали ся до російской амбасады въ Ню Йорку складати присягу вѣрности новому царю и сей часъ вертають до Росіи. Молодый царь тѣшить ся великою популярностію и самъ выходить на улицю города Петерсбурга такъ якъ бы то нигилисты перенеслись зъ земли на мѣсяць. Не знати чи мы русины въ Росіи будемъ мати хоть катехизмъ въ рôдной мовѣ зъ ласки нового царя? Бо уже и часъ лучшой долѣ и для насъ!

Царь Николай II. увôльнивъ всѣхъ тыхъ. що сидѣли по гарештахъ за довги. Щаслива выпущенй, бо мають волю робити новй довги.

Старый Герсъ міністеръ заграничныхъ дѣлъ, хотѣвъ вступити ся, але царь давъ му до пôзнання, що російска політика ще потребуе его рады и помочи.

Угорщина.

На Угорщинѣ, послѣ новой статистики живе 384 231 Русинôвъ, а то 2. 549 рим-кат., 379.592 греко-кат, 884 православныхъ, 54 евангеликôвъ 40 реформованыхъ 2 унитари, 1.169 жидôвъ и 41 иншихъ вѣроисповѣданъ.

ВѢСТНИКУ НА ЕГО „ИСКРЫ"

Знову оселъ изъ Скрантону
Свои „искры" сыпле.
Рычить зъ злости, маха хвос-
(томъ
И ухами трепле.

Рычи, реви, старый осле—
Вбравшись во льва шкуру,
Ничъ не вдѣешь, бо всѣ зна-
(ють
Ослячу натуру.
Нашй люде оцѣнили
Скрантоньскую пимату,
И ей тодѣ уживають
Якъ идуть за хату.

А „Свободу" всѣ читають
Якъ тутъ такъ и въ краю,
А гетмана редактора
Весь свѣтъ поважае!

Козакъ.

Пожертвовали дальше на „НАРОДНЫЙ ДОМЪ" въ Америцѣ.

Братство св. ап. Петра и Павла зъ Ансоніи	$4.15
Михаилъ Шаракъ	5.00
Иванъ Гордишинскій	5.00

Допись.

Высокопреподобный Отче редакторъ!

Смиренно пôдписаный прôшу Васъ простити менѣ, же осмѣляюсь писати кôлька словъ до хвальной Редакціи.

Въ Карбондель було братство св. Василія, котре належало до такъ званой „Jednoty." Почувши о народнôмъ рускôмъ „Союзѣ," сей часъ наше братство ôдступило ôдъ „Jednoty" и ухвалило пристати до „Союза" и читати „Свободу" а не „Вѣстникъ," котрого жаденъ Русинъ зрозумѣти не може и до котрого силомôць намавляють и платити кажуть.

Просимо намъ обяснити:

1) Кôлько маесь платити до „Союза" вступного и мѣсячного.
2) Якъ скоро може членъ дôстати запомогу?
3) Кôлько треба заплатити зъ горы щобъ мати право сей часъ до запомоги?
4) Кôлько мае платити жена або дѣвчина вступного и мѣсячного?
5) Кôлько получить членъ котрого жена также належалабъ до „Союза" а умерла и кôлько такій получае за жену що не належала до „Союза" и кôлько жена получить наколибъ ей мужь померъ?

Низенько кланяюсь и желаю ôдъ серця многая лѣта и крѣпкихъ силъ до просвѣщения руского народа.

І. Г.

Прошеню Вдпому задосить учинимо въ слѣдуючôмъ числѣ. Слава и честь Вамъ най Васъ Богъ благословить.

Редакція.

РУСКА ТОРГОВЛЯ

СНАРЯДОВЪ ЦЕРКОВНЫХЪ ИКОНЪ, КНИГЪ И РИЗЪ

МИХАИЛА ДЫМЕТА

во ЛЬВОВѢ въ ГАЛИЧИНѢ

Поручае своимъ землякамъ въ Америцѣ всякого рода вещи церковнии а именно:

Евангеліе нового изданія въ розличныхъ прехорошихъ оковахъ и оправахъ ôтъ 55 з. р. до 225 злр. Плащаницы на полотнѣ ôтъ 18 злр. до 42 злр. на шолковой матеріи ôтъ 48 до 130 злр. Фелоны, Стихарѣ, Хоругви. Фаны, Артоси, Хлѣбницѣ, Кресты всякого рода, Патрицы, Чашѣ, Кадилницѣ, Дарохранительницѣ, Пауки, лихтарѣ, альпаковін, мосяжнін, и циновін. Всякіи книги церковнии, а особливо поручае образи до Иконостасôвъ хорошой роботи по дуже умѣренныхъ цѣнахъ, на полотнѣ якъ я посылавъ уже до Шенандоагъ Па, Фрiляндъ Па, Мiннеаполисъ Мінн. а всѣ були совершенно задоволени о чôмъ ся переконати можна.

Чувъ я що въ Америцѣ забераютъ ся жиды продавати церковни вещи и кажутъ собѣ за лихій товаръ надзвичайно дорого платити, для того прошу всѣхъ а особливо Всечестне руске Духовеньство и братства церковни, котримъ лежитъ на серцю украшеніе домôвъ божихъ, щобы съ своими потребами до мене удавались, я всѣ замовленя яко Русинъ и вашъ родимецъ якъ можь найтаньше и найсовѣстнѣйше виготовлю. Для того не дайте ся ошуковати отъ людей, котри не маютъ изображенія о церковнихъ вещахъ. При замовленіяхъ або, обеталюнкахъ, прошу заразомъ и грошѣ присилати, а слибы замовленіе бôльше стояло якъ 200 злр. или 100 дол. то прошу долучити еще 10 злр. особно на таксу, котру треба заплатити американьскому конзулеви въ Вѣдни за потвердженіе рахунку.

Всяки замовленя прошу посилати через „Свободу" Цѣнники можно получити въ Редакціи „Свободы"

Зôстаю съ почтеніемъ
Михаилъ Дыметъ.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ШТОРЪ

въ

ОЛИФАНТѢ ПА.

Пôдъ зарядомъ

ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА

Звѣстного руского патріоты. Есть се найлучше заосмотреный зô всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнѣ товары и всякого рода по якъ найтаньшой цѣнѣ.

Кождый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и щирымъ патріотомъ, най спѣшитъ до свого руского штору. Особенно нашѣ газдынѣ най йдутъ громадно! Нащо Юськôвъ, Шмулѣвъ спомагати? Идѣтъ до свого.

T. TALPASZ,

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ

РУСКІЙ РЕСТОРАТОРЪ И ГОТЕЛЬНИЧІЙ.

246 PEARL ST

SHAMOKIN, PA.

Недалеко рускои плебаніи.

Добрий вечеръ, друже мой!
— Добрый вечеръ, свате!
А куда такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!

∴

Що за Талпашъ? Звидки онъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ русины
— Подкрѣпляють силы!...

∴

— Що за брындза й пиво тамъ!
— Обходитъ ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Танью надзвычайно!

МИХАИЛЪ ЕВЧАКЪ

Рускій
— ЕДИНЫЙ —
КОНТРАКТОРЪ
и
БУДОВНИЧІЙ

— въ —

Вилксбарѣ и околицѣ,

Его камѣнне пôдъ будову есть найлѣпше, а робота найтрвальша.

Будуе мосты и домы, мае власнѣ конѣ до звозу матеріялу.

Дае кериджѣ на похороны на весѣля, хрестины и т. і.

Мешкае
на River Side,

Недалеко Рускои Церкви.

BOLESLAW SEEGER

Поручае ся ласкавой памяти краянôвъ що въ его салонѣ завсе свѣже пиво и рôжнорôдни напой.

Хороша саля для забавъ и братскихъ засѣданъ.

168. Warren & Dodley Strs.

JERSEY CITY N. J.

ИВАНЪ ТАЛПАШЪ

Недалеко лігайского діпа
въ
Mt. Karmel, Pa.

Поручае любымъ краянамъ свой добре заосмотреный

ГОТЕЛЬ.

Пиво, горѣвка, ликеры и цигары найлучшого сорта. Таный и выгôдный нôчлегъ

Снѣдане, обѣдъ и вечера все свѣже, смачне и дешеве.

Попробуйте!

РУСКА ТОРГОВЛЯ

(Creek Store Company)

415 Shamokin Str,

въ ШАМОКІНЪ ПА.

Поручае мѣсцевымъ Русинамъ и на околицю свôй богатый складъ всякого рода виктуалôвъ и майнерскихъ знарядôвъ.

Е тутъ мясо
И лопата,
Суть и скирнѣ
И гербата,

Перецъ, гвозды и кобасы,
Мука, крохмаль, солонина
Мыски, горшки всѣ овочи
Зеленина и сушенина.
Е чернушка,
Е петрушка.

НАЙБОГАТША

Гросерня и Dry Goods
І. ТАЛПАША
и Я. ЖИЛИЧА

727. Commeree Str.
ШАМОКИНЪ ПА.

Заосмотрена съ гори ажъ до долу въ найлучшіи товари съ першой руки Все свѣже.

Краяне не оминайте своихъ, бо бувъ бы великій грѣхъ! и не слава для руского народа. не забудте

J. TALPASZ & J. ZYLICZ

D OLDENBURG

ПРЕДПРІЕМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

77-87 Morris Str.
Jersey City N.J.

Удавайте ся въ потребѣ до него.

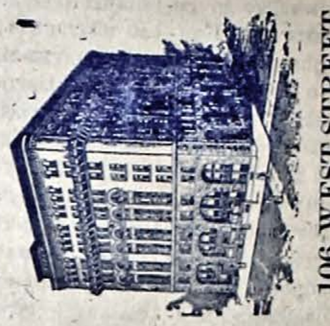
F. MISSLER & KRIMMERT,

Продаю найтуньше шифкарты до старого краю и посилаю грошѣ въ якъ найкоротшомъ часѣ певно, беспечно безъ жадного клопоту.

Кôлько то уже людей посилало грошѣ до старого краю и купило у мене шифкартъ? а еще жаденъ не скарживъ ся що му була яка хиба.

Поручаюсь памяти моимъ краянамъ остаюсь съ глубокимъ поважанемъ а не забувайте на

F. MISSLER

106 WEST STREET
NEW YORK
А въ JERSEY CITY
111 Hudson STREET

R. H. MORGAN,

9 W. CENTER ST.

SHENANDOAH PA

ФАБРИКАНТЪ

Прапорôвъ (фанъ) Хоруговъ, Одзнакъ, Пасовъ, Шапокъ для Братствъ.

Фана для парады зъ найлѣпшого єдвабу; чотыри и пôвъ через шесть и пôвъ стôпъ со всѣма приборами $25, и 26.75

Прапоры больши зъ найлѣпшой матеріи по $30.00 $35.00 $45.00 и $50.00

Пишѣтъ по цѣнники и по пробу до:

R. H. MORGAN
9 W. Centre Str.
SHENANDOAH, Pa.

---

* Звертаемъ увагу всѣхъ нашихъ Русинôвъ, що маемо на складѣ всякі книжкі шкôльнѣ букварі, читанки ôдъ першой до третой кляси. Маемо такожъ всякі поучаючи книжки зъ общества „Качковского" и другихъ. Маемо Молитвословы „Кормъ Души" Есть то одна зъ найкрасшихъ книжокъ до моленя зъ чотырома кольороваными образками и 50 на чорномъ тлѣ. Такъ само маемо Исторію Руси и книгу о „Наслѣдованю Іисуса Христа" Тіи книжки повинни находити ся въ кождой хатѣ руского робôтника.

Неодовга надôйдутъ розличного рода образки, образы зъ рускими подписами.

Посылае ся токожь и грошѣ до всѣхъ закуткôвъ Европы и другихъ частей свѣта скоро, таньо и безпечно.

СПРОБУЙТЕ!

УВАГА.

Хотячій приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiewicz
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

ДОКТОРЪ

H. BEATTIE BROWN, M.D.,
129 Warburton Ave.,
YONKERS N. Y.

Всѣмъ братямъ Русинамъ въ Юнкерсъ радимо въ разѣ слабости удавати ся до него.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза" запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, „Свободу" читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, только грôшь щадѣтъ. Братя! намъ треба „Народного Дому" ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!